

KEKRI!

OHEISMATERIAALI

Tämä materiaali liittyy Nukketeatteri Sampon esitykseen Kekri! joka sai ensi-iltansa syksyllä 2019. Esitys käsittelee vanhaan suomalaiseen kekriperinteeseen liittyviä tapoja nukketeatterin ja esineteatterin avulla ja musiikin voimalla. Materiaali tarjoaa ideoita ja lähtökohtia esityksen käsittelemiseen lapsiryhmän kanssa, ja sen tavoitteena on tarjota aiheita, joiden avulla voitte pohtia yhdessä esityksen teemoja ja laventaa katsomiskokemusta. Materiaalia voi hyödyntää itselle soveltuvin osin ennen tai jälkeen esityksen. Otamme mielellämme vastaan myös palautetta ja kehittämishetkityksiä materiaaliin liittyen!

Aluksi:

Muistelkaa esitystä yhdessä!

- + Mitä näit?
- + Mitä kuulit?
- + Mitä ihmettelit?
- + Jäikö jokin asia mieleen erityisen... millaisena?
- + Millä mielellä lähdit esityksestä?

Muista, että vääriä vastauksia ei ole!

Sitten voi yhdessä pohtia seuraavia asioita esitykseen liittyen:

1. MIKÄ IHMEEN KEKRI?

- + Oletko kuullut aiemmin kekristä? Mikä se on ja miten se eroaa Halloweenista?
- + Mitä nykyisin on Suomessa tapana juhlaa lokakuun lopulla (31.10-6.11. välille osuvana lauantaina?) Mitä silloin tehdään?
- + Mitä muita syksyisiä perinteitä tiedät?

TIETOISKU 1: Kekri, myös keyri tai köyri, on perinteinen suomalainen syysjuhla, jonka juuret ovat maatalouskulttuurissa. Sillä ei ole alkujaan ollut vakinaista kalenteriin sidottua ajankohtaa, vaan sitä saatettiin samassakin kylässä viettää eri taloissa eri aikaan sen mukaan, milloin kukin oli saanut tärkeimmät syystyöt loppuun suoritetuksi. Kekrin aika alkaa Mikkelinpäivästä (29.9.) ja jatkuu Pyhäinpäivään (31.10.-6.11.). Sana kekri tarkoitti kansankielessä viimeiseksi jäämistä tai jonkin päättymistä, ja kekri merkitsi myös vuoden vaihtumista maatalousyhteisössä.

TIETOISKU 2: Nykyisin pyhäinpäivänä on tapana muistaa oman perheen tai suvun vainajia esimerkiksi käymällä hautausmaalla.

TIETOISKU 3: Halloween on alun perin kelttiläisestä perinteestä (Brittein saarilta) kotoisin ja nimitys tulee sanoista All Hallow-s'Eve eli kaikkien pyhien aatto. Halloween pohjautuu kelttiläisten kulttuurien syksyllä, maanviljelyskauden lopussa vietettyyn vanhan uuden vuoden ja sadonkorjuun juhlaan samhainiin. Perinteessä on siis sama tausta kuin kekriässä. Yhdysvaltoihin sen toivat irlantilaiset ja skotlantilaiset siirtolaiset. Nykyinen Halloween on tullut Suomeenkin Yhdysvalloista ja on hyvin kaupallistunut perinne kurpitsalyhtyineen, naamiaisineen ja karkkikerroksineen.

2. TEHTÄVÄ ESITYKSEN JÄLKEEN ETENKIN KOULURYHMILLE

- + Pohtikaa yhdessä, mitä erilaisia perinteitä eri maissa on.

3. POHDINTATEHTÄVÄ

- + Mihin liittyvät seuraavat esityksessä esiintyneet asiat:
 - tinan valaminen
 - vaatteiden vaihtaminen ja kääntäminen nurinpäin

4. MIETI VASTAUKSIA SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN:

- + Miksi uuden vuoden alkamista juhlittiin syksyllä?
- + Kuka tai mikä oli Kekrihönttänä?
- + Entä mikä oli kitupiikki?

TIETOISKU 4: *Tinaa on valettu alun perin Suomessa kekrinä – ja tämä perinne on siirtynyt uudenvuoden juhlintaan samalla kun vuoden vaihtuminen on siirtynyt kalenterissa joulun jälkeen.*

TIETOISKU 5: *Kekrihönttänä oli kekrin haltija eli kekrin henki, jonkinlaista tunnistamatonta eläinlajia esittävä hahmo. Hönttänän kanssa taloja kiersivät kylän nuoret, pukeutuneina hassusti, esimerkiksi tytöt poikien ja pojat tyttöjen vaatteisiin ja ehkä vielä vaatteet nurin päin, ja tekivät kepposia, uhkasivat esimerkiksi kaataa uunin. Näille piti antaa talosta juotavaa tai ruokaa, jottei uusi vuosi alkanut epäonnisesti.*

TIETOISKU 6: *Kitupiikki oli nauriista koverrettu lyhty, jolla tuli voitiin kuljettaa paikasta toiseen. Nimi tuli siitä, että lyhty oli valonlähteenä heikko.*

5. MITÄ KEKRINÄ SYÖTIIN?

- + Muistatko, mitä esityksessä tästä kerrottiin?
- + Onko jokin näistä ruoista tuttu? Syödäänkö näitä yhä Suomessa?

TIETOISKU 7: *Kekrinä oli tapana syödä lammasta, josta käytettiin huolellisesti kaikki osat. Lisäksi syötiin esimerkiksi naurispaistikaita, papuapposia, limppuja, rokkia, ryynikukkoja ja talkkunoita, sekä erilaisia makkaroita ja kakkaroita. Esityksessä "valmistettiin" lanttukukkoa, papupataa ja pullamöllöä. Kekrinä piti syödä seitsemän kertaa!*

6. MITÄ SOITTIMIA ESITYKSESSÄ KÄYTETTIIN?

- + Oletko soittanut niitä myös itse?
- + Muistatko, millä muilla esineellä tehtiin musiikkia?

TIETOISKU 8: *Esityksessä soitettiin ainakin viulua, harmonikkaa, munniharppua, jouhikkoa ja avainviulua! Lisäksi musiikkia tehtiin lusikoilla ja rumpuna toimi ylösalaisin käännetty saavi.*

7. MITÄ ESITYKSESSÄ KERROTTIIN VAINAJIEN MUISTAMISESTA?

- + Pitikö heitä pelätä vai olivatko he ystävällisiä?

TIETOISKU 9: *Vainajien uskottiin suojelevan kotitilaa ja tulevan tarkastamaan, että kaikki oli kunnossa ja heidän rakkaillaan kaikki hyvin. Kekrinä vainajille katettiin oma ruokapöytä ja talonväki lähti saunaan ja sillä välin vainajat kävivät herkuttelemassa.*

8. MITÄ UUSIA TAPOJA VIETTÄÄ KEKRIJUHLAA KEKSIT?

KEKRI!